

Masarykova univerzita
Filozofická fakulta
Ústav hudební vědy
Sdružená uměnovědná studia

Vypracoval: Daniel Machill

Semestrální práce

**SUBKULTURA,
VLIV SUBKULTURY NA MAINSTREAM**

Brno

2012

Prohlašuji, že jsem celou práci zpracoval samostatně, pouze za využití literatury a pramenů uvedených v seznamu použité literatury.

V Brně 29. prosince 2012

Daniel Machill

Subkultura - definice pojmu

Ještě než přejdu k samotné definici subkultury, krátce přiblížím pojem, od něhož je tento termín odvozen a totiž *kultura*. Předpokládám, že toto krátké vysvětlení pomůže k definování subkultury a poslouží jako pomyslný základ pro lepší uchopení definice.

Pojem *kultura* s jeho původním smyslem používaným v zemědělství v oblasti pěstování je transformován M. Tulliusem Cicerem a dodnes užíván také v antropologické a sociologické oblasti. Kultura vyjadřuje „specifický způsob organizace, realizace a rozvoje objektivovaných ve výsledcích fyzické a duševní práce“ (1 str. 547). Tudíž lze říci, že kultura umožňuje ať už jedinci, nebo společnosti rozvoj ve formě vzdělávání a zdokonalování se za výsledkem vyšší sociální a individuální identity.

Tato definice kultury je jistě postačující pro všeobecné pochopení jejích základních principů a mechanismů, avšak pro náš účel není zcela dostačující. V druhé polovině 19. st. v definici postupně ustupuje pojem *duch* a pojem získává ve filosofii větší postavení z hlediska jeho kategoriální tendence. Kultura je definována klasickým a konzervativním způsobem kulturním teoretikem Matthewem Arnoldem jako „to nejlepší, co bylo ve světě vymyšleno a řečeno“ (2 str. 30) Představuje výjimečnou estetickou normu, která je zpodobněna v klasických formách, jejichž est. hodnota je zřejmá (opera, balet apod.). Další chápání kultury je čistě antropologické, kde je definována jako „zvláštní způsob života, který vyjadřoval určité významy a hodnoty nejen prostřednictvím učení a umění, ale i institucemi a běžným chováním“ (2 str. 31). Spolu s touto zlomovou definicí, jež nabývá komplexnosti oproti předešlé, je možné přejít k definici subkultury.

Subkultura je minoritní skupina jedinců, jež je konstitutivní součástí majoritní skupiny (kultury), je však od ní diferenciována souborem norem, hodnot a vzorů chování, které pojmenováváme životním stylem. Jejím hlavním znakem je odlišení od dominantní kultury, přesto se však podílí na jejím celkovém utváření. Identifikace subkultury je možná s přihlédnutím na společenský kontext – základem pro její utvoření může být např. etnická nebo náboženská příslušnost. Je popsána teoretikem a sociologem Dickem Hebdigem, kde je subkultura definována na základě stylu, jenž je jakýmsi identifikačním souborem, který zahrnuje ideologickou i vizuální stránku. První formy subkultury byly identifikovány na začátku druhé poloviny 20. st. Albertem Cohenem a Walterem Millerem jako městské gangy. Objektem jejich zkoumání byl vztah mezi dominantními a submisivními gangy, přičemž Cohen vysvětluje, že adolescenti se připojují ke gangu, aby si vybudovali alternativní zdroje sebeúcty a to nahrazením základních hodnot spořádané společnosti. Zatímco Miller zdůrazňuje podobnost mezi gangem mladistvých a rodičovskou kulturou, kde členové gangu pouze umocňují zájmy dospělé populace a extrémizují je. V 60. letech popisuje subkulturu jako „kompromis mezi dvěma navzájem si odporujícími potřebami: potřebou vytvářet a vyjadřovat samostatnost a odlišnost od rodičů a potřebou uchovat si možnost identifikace s rodiči“ (2 str. 123). Tato definice úzce souvisí s pojmem subkultura mládeže, který zde však z důvodu limitace rozsahu práce zpracovávat nebudu. Podle Hebdiga subkultura představuje

výzvu hegemonii, která je nepřímo zprostředkována stylem (hegemonie je situace „v níž dočasné spojení může představovat totální společenskou autoritu“ (2 str. 42) je však naprosto legitimní a přirozená, protože je vytvořena nenásilnou formou).

Vliv subkultury na mainstream

Pokud bychom se ohlédli pár desítek let zpět a určili první chápání a identifikaci subkultur jako městských gangů, kde jejich vychýlení z většinové spořádané společnosti určoval především radikalizovaný projev neochoty přizpůsobit se, ignorace všeobecně přijímaných autorit a způsobů života, můžeme zcela logicky usoudit, že pojem subkultura byl do konce 20. století chápán mezi širší veřejností v jeho negativní konotaci. Tvrzení, že počátkem třetího milénia se tento fakt mění, by bylo jistě víc než troufalé a neukázněné. V případě posuzování jeho pozitivní či negativní smyslové polarity je třeba ohled na kontextuální okolnosti (ať už etnografické, náboženské, či politické) avšak troufám si tvrdit, že ve všeobecném měřítku se jeho smysl neutralizoval. Tato neutralizace je způsobena prosakováním subkulturních projevů a stylů do sféry, která je většinovou společností identifikována pozitivně a přijímána jako zdroj inspirací. Mluvím o komercializovaném mainstreamovém proudu, který pohlcuje jednotlivé subkulturní styly a v některých případech i subkultury samotné. Jednotlivé „vizuální manifesty“ členů subkultur, určující jejich tendenci oprostít se od stádovosti, jsou jedním a nejvýraznějším z mnoha rysů subkultury. Tyto projevy jsou většinou úzce spjaty s ideovou koncepcí jednotlivých subkultur. Vytržení tohoto znaku ze subkulturního kontextu a jeho následná aplikace v komerčním světě je odrazem postupného zániku „subkulturofóbní společnosti“. „Styl vyvolává dvojistou reakci: je střídavě oslavován a zesměšňován“ (2 str. 143) – v případě této oslavy podle Hebdiga jsou vizuální prvky originality zbožněny a tím je identifikována integrace subkultury. Masovým zprostředkováním těchto prvků můžeme mluvit o skutečné, tedy komerční integraci. Hebdig definuje druhý způsob integrace a to tzv. ideologickou, kdy je odchýlení (ideologické i vizuální) členů subkultur prezentováno jako normální, méně exotické a odchýlené od normálu.

Dle mého názoru jsou obě tyto integrace naprosto přirozeným jevem společnosti, který je způsoben globalizací, rozvojem demokracie a ústupem konzervativních postojů. V konečném výsledku je tato integrace pravděpodobně chápána negativně z pohledu členů subkultur – prvotní idea subkultury staví na absolutně opačném principu.

Použité zdroje

1. **LINHART, Jiří, VODÁKOVÁ, Alena a KLENER, Pavel.** *Velký sociologický slovník.* Praha : Karolinum, 1996. Sv. I, 747 s. Sv. 1: A-O. ISBN 80-7184-164-1.
2. **HEBDIGE, Dick.** *Subkultura a styl.* Praha : Dauphin, Volvox Globator, 2012. 239 s. ISBN 978-80-7272-197-9 (Dauphin : brož.); 978-80-7207-835-6 (Volvox Globator : brož.).
3. **518, Vladimír a VESELÝ, Karel.** *Kmeny: současné městské subkultury.* 1. vyd. Praha : Bigg Boss, Yinachi, 2011. 517 s. ISBN 978-80-903973-2-3.
4. **LINHART, Jiří, VODÁKOVÁ, Alena a KLENER, Pavel.** *Velký sociologický slovník.* Praha : Karolinum, 1996. Sv. II, sv. 2: P-Ž. S. 749-1627. ISBN 80-7184-310-5.